

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

TRẦN NGỌC THÚY

THỰC TRẠNG VÀ SỬ DỤNG NHÀ TIÊU
Ở NGƯỜI DÂN TỘC DAO TẠI MỘT SỐ XÃ THUỘC
HUYỆN NGUYÊN BÌNH, TỈNH CAO BẰNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

THÁI NGUYÊN, NĂM 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

TRẦN NGỌC THÚY

THỰC TRẠNG VÀ SỬ DỤNG NHÀ TIÊU
Ở NGƯỜI DÂN TỘC DAO TẠI MỘT SỐ XÃ THUỘC
HUYỆN NGUYÊN BÌNH, TỈNH CAO BẰNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

Chuyên ngành: Y học dự phòng

Mã số: 60.72.01.63

HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS NGUYỄN THỊ QUỲNH HOA

THÁI NGUYÊN, NĂM 2016

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian em học tập và nghiên cứu tại trường Đại học Y Dược Thái Nguyên, em luôn nhận được sự dạy bảo, hướng dẫn tận tình và sự tạo điều kiện tối đa của các thầy giáo, cô giáo và người thân.

Em xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, bộ phận sau đại học, khoa y tế công cộng trường Đại học Y Dược Thái Nguyên đã tạo điều kiện từ việc trang bị kiến thức qua các môn học đến cách thu thập, xử lý số liệu làm luận văn.

Em xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc đến TS Nguyễn Thị Quỳnh Hoa – Phó khoa y tế công cộng, trưởng bộ môn Sức khỏe môi trường, Sức khỏe nghề nghiệp, Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên là người hướng dẫn khoa học đã tận tình chỉ bảo em trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thiện luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ủy ban nhân dân, trạm y tế các xã Phan Thanh, Vũ Nông, Ca Thành huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng đặc biệt là các ông/ bà chủ tịch ủy ban, các trạm trưởng trạm y tế, nhân viên y tế thôn bản và toàn bộ các hộ gia đình người dân tộc Dao đã hợp tác, giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình thu thập số liệu để hoàn thành luận văn.

Và cuối cùng để có được kết quả này, tôi xin gửi lời cảm ơn tới bạn bè trong lớp cao học K18 khóa học 2014 – 2016, bố mẹ tôi, chồng con tôi và những người thân trong gia đình đã kịp thời động viên tôi về tinh thần và hỗ trợ về vật chất để giúp tôi hoàn thành khóa học và luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2016

Tác giả

Trần Ngọc Thúy

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài: *“Thực trạng và sử dụng nhà tiêu ở người dân tộc Dao tại một số xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng”* là do tự bản thân tôi thực hiện. Tất cả những số liệu trong đề tài do tôi tham gia thu thập, kết quả trong luận văn này là trung thực và chưa có ai công bố trong bất kỳ nghiên cứu nào khác.

Tôi xin đảm bảo tính khách quan, trung thực của các số liệu và kết quả xử lý trong nghiên cứu này.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2016

Tác giả

Trần Ngọc Thúy

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BYT	Bộ y tế
HGD	Hộ gia đình
KAP	Knowledge Attitude Practice: Kiến thức, thái độ, thực hành
HVS	Hợp vệ sinh
MTQG	Mục tiêu quốc gia
THCS	Trung học sơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TC, CD, ĐH	Trung cấp, Cao đẳng, Đại học
TTYT	Trung tâm y tế
VSMT	Vệ sinh môi trường
UBND	Ủy ban nhân dân
YTTB	Y tế thôn bản
WHO	World Health Organization: tổ chức y tế thế giới
WTO	World Toilet Organization: hội nhà vệ sinh thế giới

MỤC LỤC

	Trang
ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Một số khái niệm	3
1.1.1. Khái niệm về môi trường	3
1.1.2. Định nghĩa sức khỏe	3
1.1.3. Khái niệm sức khỏe môi trường.....	3
1.1.4. Khái niệm về nhà tiêu	3
1.2. Thực trạng sử dụng nhà tiêu hiện nay	4
1.2.1. Tầm quan trọng của việc xử lý phân và sử dụng nhà tiêu hợp vệ sinh.....	4
1.2.2. Những quy định của nhà tiêu hợp vệ sinh.....	6
1.2.2.1.Những quy định chung	6
1.2.2.2.Những quy định về xây dựng, sử dụng và bảo quản đối với các loại nhà tiêu	9
1.2.3. Thực trạng sử dụng nhà tiêu trên thế giới	12
1.2.4. Thực trạng sử dụng nhà tiêu ở Việt Nam	14
1.3. Một số yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng nhà tiêu tại các hộ gia đình	
1.3.1. Nguồn lực, hoạt động của các cán bộ y tế thực hiện chương trình vệ sinh môi trường.....	18
1.3.2. Sự quan tâm của các ban ngành, đoàn thể	19
1.3.3. Về phía người dân.	20
1.3.3.1.Kiến thức, thái độ, thực hành của người dân	20
1.3.3.2. Phong tục tập quán, thói quen của cộng đồng người dân tộc Dao.....	21
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	23
2.1. Đối tượng, địa điểm, thời gian nghiên cứu	23
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	23

2.1.2. Địa điểm nghiên cứu	23
2.1.3. Thời gian nghiên cứu	24
2.2. Phương pháp nghiên cứu	24
2.2.1. Phương pháp nghiên cứu.....	24
2.2.2. Cỡ mẫu và phương pháp chọn mẫu.....	24
2.2.2.1.Cỡ mẫu và phương pháp chọn mẫu	24
2.2.2.2.Cỡ mẫu cho nghiên cứu định tính	25
2.3. Các chỉ số nghiên cứu	26
2.3.1. Thực trạng sử dụng nhà tiêu tại các hộ gia đình	26
2.3.2. Một số yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng nhà tiêu của người dân tộc Dao	26
2.3.2.1. Về phía nguồn lực, hoạt động của cán bộ y tế thực hiện chương trình vệ sinh môi trường	26
2.3.2.2. Về phía các ban ngành đoàn thể của xã	26
2.3.2.3. Kiến thức, thái độ, thực hành của người dân	26
2.4. Phương pháp thu thập thông tin	27
2.4.1. Phỏng vấn	27
2.4.2. Quan sát	27
2.4.3. Phỏng vấn sâu.....	27
2.4.4. Thảo luận nhóm	27
2.5. Cách đánh giá kiến thức, thái độ, thực hành	27
2.5.1. KAP của người dân tộc Dao	27
2.5.2. Cách phân loại nhà tiêu	28
2.6. Phương pháp xử lý số liệu	28
2.7. Sai số và hạn chế sai số	29
2.8. Đạo đức trong nghiên cứu	29
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	30

3.1. Thực trạng và sử dụng nhà tiêu của người dân tộc Dao ở 3 xã huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	30
3.2. Một số yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng nhà tiêu của người dân tộc Dao ở huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	38
Chương 4: BÀN LUẬN	51
KẾT LUẬN	65
KHUYẾN NGHỊ	67
TÀI LIỆU THAM KHẢO	68

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1	Thông tin chung về đối tượng nghiên cứu.....	30
Bảng 3.2	Tỷ lệ các loại nhà tiêu HGD đang sử dụng tại huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	32
Bảng 3.3	Đánh giá việc sử dụng nhà tiêu của các hộ gia đình tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	32
Bảng 3.4	Tỷ lệ loại nhà tiêu hai ngăn HGD đang sử dụng tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	33
Bảng 3.5	Tỷ lệ loại nhà tiêu chìm có ống thông hơi HGD đang sử dụng tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	33
Bảng 3.6	Tỷ lệ loại nhà tiêu thấm dột nước HGD đang sử dụng tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	34
Bảng 3.7	Tỷ lệ loại nhà tiêu tự hoại HGD đang sử dụng tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	34
Bảng 3.8	Tỷ lệ HGD sử dụng nhà tiêu theo tiêu chí đánh giá bảng kiểm quan sát đối với nhà tiêu hai ngăn tại huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	35
Bảng 3.9	Tỷ lệ HGD sử dụng nhà tiêu theo tiêu chí đánh giá bảng kiểm quan sát đối với nhà tiêu thấm dột nước tại huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	37
Bảng 3.10	Số lượng cán bộ y tế chuyên trách chương trình vệ sinh môi trường ở 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	38
Bảng 3.11	Số lượng cán bộ trạm y tế, y tế thôn bản thực hiện chương trình vệ sinh môi trường ở 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	38

Bảng 3.12	Tỷ lệ các cán bộ y tế tham gia công tác vệ sinh môi trường được tập huấn về vệ sinh môi trường	39
Bảng 3.13	Tỷ lệ cán bộ y tế tham gia công tác vệ sinh môi trường của xã đã thực hiện truyền thông về vệ sinh môi trường.....	39
Bảng 3.14	Phân bố trình độ chuyên môn của cán bộ y tế tại xã Phan Thanh, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	40
Bảng 3.15	Phân bố trình độ chuyên môn của cán bộ y tế tại xã Vũ Nông, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	40
Bảng 3.16	Phân bố trình độ chuyên môn của cán bộ y tế tại xã Ca Thành, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	41
Bảng 3.17	Kiến thức của người dân về sử dụng nhà tiêu tại 3 xã, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng.....	45
Bảng 3.18	Thái độ của người dân về vấn đề không có nhà tiêu ảnh hưởng đến sức khỏe con người và môi trường xung quanh	45
Bảng 3.19	Thái độ của người dân về vấn đề mỗi gia đình cần có nhà tiêu riêng	46